

Jeseni zna velikokrat biti prisrčen ta naš Buenos Aires, čas veselja, nasmeha in sončnega oboževanja. Res prijetno, kot spomin na spomladanski čas.

Dogaja se pa tudi, da se ta idealizem nepričakovano spremeni in ta sprememba vpliva na človeka, na njegovo vzdušje ...

Tokrat se je nam vse »dobesedno« sesulo iz nebes. Teden dni prej je bil ves sončen, na »naš« dan pa dež. Ampak res, kot nalašč, so se nebesa zjokala ravno na ta dan.

Kljub slabemu vremenu je prišlo kar precej prijateljev, članov in gostov na naše praznovanje v Karapačaj. Nedelja 5. maja je bila siva in pusta, a vzdušje je bilo enkratno.

Najprej smo se zbrali v dvorani pri sveti maši, ki jo je daroval naš dušni pastir, dr. Jure

59. OBLETNICA SLOVENSKEGA DOMA V KARAPAČAJU

Rode, za žive in rajne rojake iz okraja.

Kot je že navada smo nato navzoče pogostili z medico in slaniki, medtem so pa mladi pripravili dvorano za okusno kosilo, ki ga je skuhalo ga. Ani Klemen Boltežar s pomočniki.

Po kosilu sta prisotne pozdravila naš predsednik, g. Franci Žnidar, ki je povedal katere dejavnosti se vršijo v domu (folklor, pevski zbor, gledališka skupina, itd). Obenem se je tudi zahvalil vsem in čestital za dosežke; sledil je pa še pozdrav predsednika Zedinjene

Slovenije, g. Jurija Komarja, ki je čestital k našemu slavlju, k naši držji ter nas bodril naj vztrajamo, da bo naše društvo še naprej živele.

Popoldan je bil namenjen klepetu, igri kart, dobri pijači in tako je minil lep družabni dan.

Zahvalimo se vsem, ki so pomagali najsi bo za kosilo, za postrežbo, za šopke, za pripravo in pospravo prostorov: vsem prisrčna hvala! Tudi tistim rojakom, ki so se nam korajžno in veselo pridružili.

Končno naj vsem velja vabilo za naslednje leto, na prvo majsko nedeljo, ko bomo skupaj obhajali in »kot se spodobi« praznovali našo 60. letnico!

Damijan Ahlin

DELAVNICA "ETIČNE ČOKOLADE" V NAŠEM DOMU SAN JUSTO

V petek, 26. aprila, je sanhuški dom priredil srečanje z Ivano Florencio Oven. Za organizacijo in vodenje večera je poskrbela Mirjam Oblak.

Ivana se je rodila v Buenos Airesu, odraščala in doštudirala je v Sloveniji, sedaj pa živi v Barceloni. Po poklicu je diplomirana ekonomistka. Ivana Oven je tudi ustanoviteljica Čokoljane – čokoladnega sejma v Ljubljani, ki poteka že 6 let v slovenski prestolnici, in projekta Go FLOR, ki spodbuja etično potrošništvo.

Predavateljica nas je takole uvedla v zanimivo predavanje: „Mmmm čokolada ... Pravijo, da ima čokolado rado devet od desetih in da deseti laže.

Čokolada je del našega vsakdana, ampak o njej v večini zelo malo vemo. Niti od kod prihaja, kdo ali kako jo proizvajajo, niti kako prepoznati kvaliteto. Večini je cena edini kriterij, ki ga poznajo pri izbiri čokolade, zato se zelo pritiska na ceno, da je čim nižja, in zelo malo gleda na ostale kriterije kvalitete in etike.

To skupaj z drugimi razlogi vodi do današnje situacije, kjer se več kot 73 % kakava na svetu proizvaja v Gani, Slonokoščeni obali in Kamerunu, kjer je več kot 2.100.000 otrok delavcev starih od 6-7 let naprej na plantažah kakava, veliko je sužnjev ukradenih iz Burkinke Faso in Mali. Daleč stran od izvora kakava v Južni Ameriki, kjer razmere niso tako hude, saj ni otrok-sužnjev, vendar je vseeno veliko pritiska, neprimerno delovno okolje in velika nestabilnost med proizvajalci kakava.

Kot potrošniki čokolade lahko naredimo veliko razliko, če začnemo povpraševati po kvaliteti in informaciji o poreklu. Ena alternativa so čokolade pravične trgovine (certifikat: Fa-

irtrade- Comercio justo). Poiščemo čokolade z omenjenim certifikatom, ki kontrolirajo vse od porekla kakava in ostalih sestavin, da ni otrok na plantažah, da so delovni pogoji varni, da so ženske in moški enako plačani ter da se spoštuje narava in zagotovi proizvajalcem stalno prodajo, pravično plačilo, dolgotrajne stabilne pogodbe, med drugimi.

Druga alternativa je direktna trgovina, kjer proizvajalec čokolade kupi kakav direktno od proizvajalca, brez posrednikov. Iščejo kvalitete redke vrste kakava in cenijo delo malih proizvajalcev, ki te posebne varietale skrbno pazijo. Gledajo tudi na okolje, kjer rastejo, saj je kakavovec rastlina, ki absorbira okuse drugih rastlin v ekosistemu, in to se pozna na kvaliteti. To je pomembno, saj se tudi ohranjajo avtohtone vrste, ki so velikokrat v nevarnosti, da izginejo. Te čokolade prepoznamo, ko vidimo, da nam proizvajalec/embalaža poda čim bolj točne informacije o poreklu in vrsti kakava. Ne samo država porekla, tudi regija, kooperativa, vas ali pleme. Lahko to primerjamo z vinom, kjer razumemo, da ni dovolj, da nam rečejo, da je vino "rdeče iz Argentine" ampak pričakujemo informacije o regiji, vinski kleti in vrsti grozdja. Ti proizvajalci znajo plačati tudi do 4 krat več, kot je splošna cena na borzi, celo nekajkrat več kot pravična trgovina.

Na srečanju smo pokusili čokolade različnih, zelo redkih vrst kakava, ki prihajajo iz najbolj skritih koticov sveta in, kar je najbolj pomembno, imajo pozitiven vpliv na okolje in družbo.

Izvedeli smo, da nobena vrsta ne raste v monoplantaži, torej se ne uniči gozda, zato da posadijo industrijske vrste kakavovca. S tem

tudi dajejo vrednost gozdu, ga ohranjajo in zagotovijo, da se ga ne izkorišča, ne posekajo ga za druge namene, kar reši veliko vrst živali in rastlin, ki so v nevarnosti izumiranja.

Predavateljica nam je povedala, da vse vrste kakava rastejo znotraj gozda, znotraj bogatega naravnega ekosistema, od koder kakavovec dobi svoj poseben okus. Udeleženci delavnice smo med degustacijo lahko tudi sami okusili, da ima vsaka čokolada svoj lasten okus glede na poreklo in varietalo.

Na tem večeru smo lahko spoznali razne

“

Na srečanju smo pokusili čokolade različnih, zelo redkih vrst kakava, ki prihajajo iz najbolj skritih koticov sveta in, kar je najbolj pomembno, imajo pozitiven vpliv na okolje in družbo.

”

okuse: cvetlični med pri čokoladi iz divjega kakava Bolivije, ki raste na otokih sredi reke Beni v Amazonu; sadnost, ki spominja na gozdne sadeže pri čokoladi iz doline Piure, kjer je kakavovec bele barve in je bil tik pred izumrtjem ali začinjeni in kompleksni okus kakava plemena Arhuaco iz Kolumbije. Poskusili smo tudi čokolade iz Tanzanije, Konga, Ekvadorja, vsako s svojim karakterjem. Izvedeli smo tudi, da so bile vse te čokolade narejene zgolj s kakavom in nepredelanim presnim sladkorjem, brez sojinega lecitina, vanilije ali drugih dodatkov, ki se ponavadi uporabljajo zato, da se časovno skrajšajo postopki in da se pokrijejo neprijetni okusi kakavovih zrn slabe kvalitete brez znanega porekla. Takšni dodatki bi pri tako kvalitetni čokoladi prikrivali posebne prijetne okuse porekla. Ko se izgubi vrednost porekla, se začne te osebe in to zemljo tudi neprimerno izkoriščati in razvrednotiti.

Na delavnici smo spoznali tudi postopke kvalitetne proizvodnje, zgodovino kakava in čokolade, kako deluje svetovni trg in projekte s pozitivnimi učinki: od reforestacije na milijone dreves, ohranitve gozdov, organizacij, ki skrbijo za slone v Tanzaniji, za gorske gorile v Kongu in kondorje v Peruju, do inovativne embalaže. „Vsak detajl šteje za boljšo prihodnost in, če je ta z dobro čokolado, toliko boljše!“ je zaključila predavateljica večera.

V imenu Našega doma je sledila zahvala predavateljici za tako skrbno pripravljeno in zanimivo predavanje. Nadaljevala so še vprašanja in prijeten razgovor.

Hvala Ivani za sladko srečanje!

Mirjam Oblak

Zedinjena Slovenija vabi na Spominsko proslavo v čast padlim slovenskega naroda.

»Zgled naj nam bodo in luč na zemeljski poti« - Slovesni rekviem

Sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj, nato poklon pred spomenikom.

V dvorani škofa dr. Gregorja Rožmana: slavnostni govor: inž. Franci Markež in akademija v izvedbi članov Slovenskega doma Carapachay

JANČAR IN DRUGI NA BUENOSAIREŠKEM KNJIŽNEM SEJMU

Uspešnica Draga Jančarja »To noč sem jo videl«, nagrajena v Franciji in že prevedena v druge jezike, je sedaj izšla še v prevodu Florencie Ferre v kastiljščino z naslovom »Aquella noche la vi«. Izdala jo je založba Bärenhaus, pri kateri je izšel, tudi v prevodu Ferrejeve, »Martin Krpan«. Čisto sveža, v knjigarnah je namreč še ni, je razstavljena na knjižnem sejmu, na stojnici mesta Buenos Aires, na katerem se predstavljajo razne majhne in srednje velike založbe.

A ni edina. Na stojnici od Waldhuterja se je dalo najti tudi »Menuet za kitaro« Vitomila Zupana kot »Minué para guitarra (en veinticinco disparos)«. Knjiga je lani izšla pri španski založbi Sajalín, prevedel pa jo je Xavier Farré Vidal.

Popoldne 4. maja pa je predstavil oz. bil na stojnici in podpisoval svojo »Liderazgo neuroe-

José Bizai in Rok Fink

spiritual en acción« avtor José Bizai, sin bivšega slovenskega častnega konzula v Paranaju.

Seveda niso to edine »slovenske« knjige na voljo na sejmu. Bila je tudi »De Bela krajina a El Chaco« Daniela Brunskoleta pri založbi Dunken in verjetno še marsikatero drugo delo slovenskih avtorjev.

V zadnjih letih je bilo tu na voljo kar lepo število slovenske literature v prevodu; ni odveč omeniti filozofov, npr. Žižka, Renate Salecl, Mladena Dolarja in Alenke Zupančič, prevodov poezije, ki jo je izdala Julia Sarahu-Vodopivec, »Alamuta«, »Škatle brez kože, lebdeče« (»Una caja sin piel flotando«) Eve Petrič, Šalamuna, »Coco Dias o la puerta dorada« Brine Svit... V pripravi je tudi Šarotarjev »Biljard v Dobrayu«, prav tako v prevodu Florencie Ferre.

Torej res ni veliko slovenskih avtorjev v španskem prevodu tu v Argentini, več jih je v drugih latinskoameriških državah, npr. Mehiki, in pa seveda v Evropi, a vsekakor je vredno vedeti o teh, ki so tu na trgu, in tudi tako promovirati naše pisatelje.

Rok Fink

Naša sodelavka Sonja Tomazin je pred letom dni predstavila svojo drugo knjigo, »Adiós a tu dolor de columna«.

Tudi letos je bila prisotna na buenosaireškem knjižnem sejmu: v nedeljo, 5. maja, je v prostoru Editorial Dunken bralcem podpisovala izvode knjige.

Čestitamo!

OkrOgle OBLETNICE | General Rudolf Maister (1874-1934)

Zgodovinski boj za severno mejo Slovenije, ki ga je začel blaženi škof Anton Martin Slomšek pred 160 leti s prenosom sedeža Lavantinske škofije iz Št. Andraža v Maribor, je pred sto leti odločno nadaljeval general Rudolf Maister. Njegova strateška odločnost, ustanovitev slovenske narodne vojske ter boj za slovensko severno mejo so njegovi največji uspehi. Maistru moramo biti hvaležni, da je danes Maribor slovenski, da je slovenska Štajerska, da je slovensko Prekmurje in slovenska Koroška (na žalost le majhen del).

Rudolf Maister je bil rojen 29. marca 1874 v Kamniku. Že od mladih let je bil navdušen za poklic vojaka in je po zaključenem 6. razredu gimnazije v Ljubljani odšel v domobransko kadetsko šolo na Dunaj. Leta 1895 je prejel čin poročnika. V avstro-ogrski vojski je hitro napredoval in leta 1910 postal poveljnik podčastniške šole. Zaradi napornih vaj je zbolel za močno pljučnico in ni bil več sposoben za vojaško delo na fronti, zato so ga leta 1913 premestili najprej v Celje in potem že s činom majorja v Maribor. Med Prvo svetovno vojno je Maister javno kazal svojo narodno zavest, kar so mu mariborski Nemci zamerili. V obdobju pred razpadom Avstro-Ogrske je Maister zbiral podatke o slovenski severni meji. Strateško je ocenil kaj bo potrebno storiti ob koncu Prve svetovne vojne. Na odločno oboroženo akcijo se je najprej pripravil sam, nato pa še druge slovenske častnike in orožnike.

Avstro-Ogrska je po Prvi svetovni vojni razpadla in na njenem ozemlju je nastalo več držav. Med njimi tudi Nemška-Avstrija in Država Slovencev, Hrvatov in Srbov (pozneje Jugoslavija). Svet mestne občine Maribor, v katerem so imeli večino Nemci, je 30. oktobra 1918 sklenil, da je Maribor z zaledjem del Nemške Avstrije.

General, ki je naredil, česar si ni upal nihče

1. novembra 1918 je nemški polkovnik Holik sklical sestanek višjih častnikov v mariborski vojašnici. Na dnevnem redu sestanka je bila točka o vzdrževanju reda v Mariboru. Majorju Maistru namenoma niso sporočili spremembe ure sestanka, ki se je pričel prej kot je bilo napovedano. Maister je na sestanku Narodnega sveta prejšnji dan izvedel, da bodo naslednji dan Slovenci prevzeli okrajna glavarstva na Štajerskem. Zavedal se je, da je nujno prevzeti tudi vojaško oblast. Sporočili so mu, da se je sestanek častnikov že začel. Ko je prišel na sestanek je polkovnik Holik že razlagal svoj načrt. Maistru je bilo jasno,

da namerava mestni poveljnik Maribor zagotoviti Nemški Avstriji, zato ga je prekinil in odločno izjavil: »Ne priznavam teh točk. Maribor proglašam za posest Države Slovencev, Hrvatov in Srbov in prevzamem v imenu svoje vlade vojaško poveljstvo nad mestom in vso Spodnjo Štajersko!« Zagrozil je tudi, da bo prišel pred vojaško sodišče vsak, ki bi se upiral Maistrovim poveljem.

Nekateri častniki so se Maistru nemudoma podredili, drugi so se obotavljali, vendar se niso uprli. Poveljnik Holik je odstopil, zapustil sestanek in odpotoval iz Maribora.

Po sestanku je Maister zbral slovenske častnike, podčastnike in vojake in jim razložil, da je prevzel vrhovno poveljstvo v mestu. Nemškemu vojaštvu je Maister postavil dvodnevni rok za odhod.

Narodni svet za Štajersko je Maistru še isti dan podelil čin generala.

5. novembra 1818 je Maister odpotoval v Ljubljano, da bi Narodno vladu prepričal o nujnosti organizirane vojske, da se zavaruje severna meja na Štajerskem in Koroškem. Žal je Ljubljana tej mobilizaciji nasprotovala. Maister se je razočaran vrnil v Maribor in sklenil to mobilizacijo izvesti sam. Sprva je imel zelo malo odziva, sčasoma pa mu je uspelo zbrati okoli 4000 vojakov in 200 častnikov.

12. novembra je mariborski mestni svet (nemško usmerjen) proslavil ustanovitev Nemške Avstrije in razglasil Maribor za njen sestavni del.

21. novembra je Maister ustanovil Mariborski pešpolk in dva dni zatem, ob štirih zjutraj, v brezhibni akciji v Mariboru razorožil nemško gardo in razpustil nemški mestni svet. Ta Maistrova akcija je bila odločilna, da so Slovenci spet obvladali situacijo v Mariboru, v naslednjih mesecih pa še na celotnem Štajerskem in Koroškem.

Po razpustitvi nemškega mestnega sveta so pričeli Slovenci prevzemati šolstvo, policijo, pošto, železnico in tako je Maribor postal mesto s slovensko upravo v vseh pogledih.

General Maister pa je še naprej vojaško deloval in s slovensko vojsko napredoval po Štajerski. Avstrijci so poslali polkovnika Passyja, da bi se pogajal z generalom Maistrom. Naš general se je tokrat izkazal ne samo kot vojak, temveč tudi kot diplomat in politik. S polkovnikom Passyjem je sklenil pogodbo, po kateri je slovenska vojska lahko vkorakala na celotno ozemlje Štajerske in Koroške. Mariborska enota je tako zasedla Radgono, Lučane, Radlje in Muto. Celjska enota je zasedla Mežinsko dolino, Pliberk in Velikovec. Ljubljanska enota pa je zasedla Dravograd, Labot in Šentpavel.

Na žalost (in nerazumljivo) pa slovenska vlada ni priznala Passy-Maistrove pogodbe in mu sporočila: »General Maister ima izvrševati izključno vojaška povelja, ki jih dobi iz Ljubljane, sicer pa ničesar ukrepati na lastno pest.« Nato so odvzeli Maistru velik del ozemlja in ga omejili izključno na Štajersko.

Sredi decembra 1918 so imele enote generala Maistra v svojih rokah največ obmejnega slovenskega ozemlja.

Leto 1919 so Avstrijci začeli z napadi na slovenske posadke južno od Drave. Napadli so tudi posadko v Lučanah, ki je sodila pod Maistrovo poveljstvo. Maister je Avstrijcem takoj pokazal, da se z njim ne šali. Napad je bil takoj odbit, general Maister pa je s hrabriimi ukrepi preprečil nadaljne akcije Nemcev na Štajerskem.

Na Koroškem je žal bilo drugače. Maja 1919 je slovenska vojska zavzela Dravograd, Labot, Celovec in vso slovensko Koroško. Slovenske enote so v rokah držale mejno črto Kleinalpl-Roje-Pustrica-Djekše-Gospa sveta-Vrbsko jezero-Rožek-Korensko sedlo. A pozneje so politiki sklenili plebiscit in umaknili čete. Vsi vemo kako se je plebiscit vršil in kakšen je bil njegov izid.

General Maister se je še naprej boril za interese slovenskega naroda in za slovenske meje. Leta 1921 je bil predsednik komisije za razmejitev z Italijo.

Leta 1923 je moral v pokoj čeprav je bil star komaj 49 let.

Umril je 26. julija 1934. Pokopali so ga v Mariboru, njegovega pogreba se je udeležilo nad 10 tisoč ljudi.

Vsako leto je v Sloveniji 23. novembra v spomin na generala, ki je s svojimi možmi začrtal in ubranil slovensko severno mejo državni praznik - Maistrov dan.

Pripravil Jože Jan

več na www.svobodnaslovenija.com.ar

JEZIKOVNI OREŠČEK

Pedir turno po slovensko

Se predstava začne ob 19 hs, 19:00 ali 19.00 uri?

Nobeden od teh zapisov ni v skladu s slovenskimi pravopisnimi pravili. Simbol *hs* se v slovenščini ne uporablja, ure ne ločimo od minut z dvo-pičjem kot v številnih drugih jezikih, 19.00 pa ni vrstilni števnik, da bi lahko stal ob besedi *ura*. Če se odločimo za simbol, uporabimo le *h*, ki ga obvezno pišemo nadpisano, torej ob 19^h. Uporabimo lahko tudi ob 19.00 s stično piko ali ob 19. uri, saj je številka vrstilni števnik le, če ob njej stoji pika. Kadar ne gre za polno uro, lahko izbiramo samo med dvema zapisoma, in sicer ob 19.15 ali ob 19¹⁵.

Kako dolgo pa bo trajala predstava?

Če bo trajala dve uri, lahko to zapišemo s stičnim pomišljajem, tj. dolgo črto brez presledkov med številka, in sicer 19–21 ali 19.00–21.00 ali 19.–21. ure. Lahko pa namesto pomišljaja izpišemo predloga *od in do*, npr. od 19^h do 21^h ali od 19.00 do 21.00 ali od 19. do 21. ure. Nika-kor pa ne smemo uporabljati pomišljaja in predloga hkrati kot v zapisu od 19.00–21.00. Pri natančneje navedenih minutah pridejo v poštev le zapisi od 19⁰⁰ do 21³⁰, od 19.00 do 21.30 in 19.00–21.30, medtem ko je 19–21.30 t. i. nesimetrični zapis, ki ni le nenavaden, ampak tudi neustrezen. V tem primeru bo predstava trajala 2 uri 30 minut, 2 uri 30 min oz. 2 h 30 min, pri čemer ne pozabimo na presledke med številkami in merskimi enotami.

Polnoč lahko zapišemo kot 24.00 ali 00.00, vendar moramo paziti na datum, npr. 15. maja ob 24.00 ali 16. maja ob 00.00.

Tjaša Lorbek

Purmamarca

TRUDOVEMU OBISKU OB ROB

Navdušeni smo bili, ko nas je lansko leto družinski prijatelj Tone Rode, direktor Družine, obvestil, da vključuje TRUDOV program tudi obisk Slovencev v Tucumanu.

Tako smo zadnjega 29. novembra pričakali TRUD-ove romarje na tucumanskem letališču. Skoraj sami neznani obrazi, toda že ob prvem stiku rok je skočila iskrica zaupanja in pričakovanja iz enega srca v drugega.

Zelo zgodaj so zapustili Buenos Aires in oglašala se je lakota. Zato smo vstopili na minibus in se odpeljali k nam v Tafi Viejo na zajtrk. Tam so nas že čakali rev. Franci Urbanč in zakonca Jože Draksler z ženo Danico Košir in nekateri člani naše družine. Bil je delavnik, večina znance je bila v službah ali šolah. Naša hiša je po sili razmer velika, saj je dajala streho desetim otrokom in zdaj, kadar se zberemo nas je kar lepo število, skoraj petdeset. S prostorom nismo bili v stiski.

Ob prijetnem kramljanju ob kavici in prigrizku smo se spoznavali in vsak obraz je dobil svoje ime!

V prijetnem pogovoru smo si marsikaj lepega povedali. Predstavila se je ga. Milka in omenila: "Naša družina je hvaležna vašemu očetu, dr. Tinetu Debeljaku, ker je izdal knjigo našega sorodnika Ivana Dolenca, MOJA RAST." Ob tisočletnici Škofje Loke se je namreč tudi moj oče hotel priključiti praznovanju in je pri buenosaireški SKA (Slovenski Kulturni Akciji) izdal Dolenceve spomine, pisane v komunistični ječi. Dolenca je komunistični režim takoj odstavljal z ravnateljskega položaja in ga na lažnem procesu obsodil na odvzem svobode, izgubo premoženja (v glavnem knjige) in izgubo državljskih pravic. Po odsluženih kazni ni mogel dobiti službe, zato se je preselil v Sopotnico k bratu na posestvo in postal njegov hlapec, kakor je sam pravil, pa mislim, da ni bilo tako dobesedno. Kako je prišel Dolencev rokopis v roke mojega očeta? Zelo lepo to opisuje ga. Helena Janežič v prilogi Družine! Nekako takole je napisala: v loškem gradu je bil zaprt nemški zdravnik, ki je zdravil tudi okoliške bolnike. Iz teh časov je imel zdravnik lepe spomine in se je po izpustitvi vsako leto vračal na počitnice v Poljsko dolino. Bil je vez med obema prijateljema in kot kurir prenašal pisma sem in tja! V Nemčiji je tako po delih, v zelo majhni in strnjeni pisavi, prihajal ves rokopis in od tam po pošti v Haedo, v Argentino. Po želji Dolenca je knjiga izšla posthumno, ni se smel izpostavljati novi aretaciji.

Še jaz sem imela nekaj za povedati: Ko je

ravnatelj Dolencev po dolgih poteh in prošnjah le prišel do minimalne pokojnine, je na Viču, kamor so nas kazensko naselili komunisti, poiskal mojo staro mamo, Marijo Debevec Remec. (Dolencev in Remec sta bila kolega in prijatelj). Stari mami je izročil pokojnino z besedami: "Vi ste bolj potrebni kakor jaz!" Zahvalila sem se ge. Milki, saj smo tistega daru bili deležni vsi člani družine.

Mag. Sandi Igličar, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka, (rojstno mesto mojega očeta na katerega je bil izredno ponosen) je prevzel besedo in opisal delo društva. Poudaril je, da je bil moj oče eden od ustanoviteljev loškega muzeja in obnovitelj loškega Pasijona. Toda komunistični režim ga ni poznal. Bil je zamočan! Tako daleč je prišlo to sprenevedanje, da je pod njegovo sliko v loškem muzeju, dvesto metrov od njegovega doma, pisalo "Portret neznanega moža."

Muzejsko društvo je podprlo predlog občine in v Aleji znamenitih ločanov je bil postavljen spomenik, delo kiparja Metoda Frleca, s finančno podporo g. Andraža Steguja.

Najbolj na globoko pa je zajel, ko je prikazal vse tri izdaje Črne maše za pobite Slovence. Prva je bila izdana l. 1949, z lesorezi Bare Remec kot prva knjiga naše emigracije v Argentini in pod psevdonimom Jeremija Kalin. Zakaj psevdonim? Naša družina je bila še vedno v Sloveniji! Ni nas smel izpostavljati.

Druga izdaja je izšla leta 1990 že v Sloveniji, pri založbi Karantanija.

Tretja in že zelo zajetna knjiga je izšla leta 2015 pri založbi Družina. Družina je še dodala avtorjev življenjepis, ki ga je napisala ga. Helena Janežič, umetnostni zgodovinar Milček Komelj je napisal študijo o grafičnem delu knjige, delo umetnice Bare Remec, ddr. Marija Stanonik pa je napisala literarno študijo.

Za mnoge goste je bilo vse to nekaj novega! Čas nas je priganjal, da gremo naprej!

Vreme nam ni bilo naklonjeno, zato smo opustili ogled nasada limon. Odpeljali smo se proti krasni visokogorski dolini Valle de Tafi. Najprej smo se še po ravnini vozili skozi nasade sladkornega trsa, limon, soje, borovnic in jagod. Ko smo zavili v hribe nas je spremljala reka Los Sosa ter zeleni in bujni pragozdovi, imenovani Yungas. Pod krošnjami teh dreves in med praprotjem se je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, v težkih dneh ofenzive in protiofenzive, skrivala gverila.

V Valle del Tafi smo spet odkrili vzporednico s Škofjo Loko: vsako leto za Veliko noč izdajajo Kristusov pasijon na prostem. V okviru visokih hribov, v nekakšnem naravnem anfiteatru nastopa okoli dvesto ljudi, med njimi tudi domačini indijanskega porekla. Dobrodolne dame so si zamislile Pasijon, da bi dobile pomoč za zelo potrebno lokalno bolnišnico. Začeli so v zelo majhnem obsegu, skozi leta je pa zanimanje raslo in končno so organizacijo prevzele občinske in provincijske oblasti. Že dvajset let zelo prepričljivo nastopajo ob velikonočnem času. Predstavitve začne z Jezusovim rojstvom in gre skozi

vse dogodke Nove zaveze do Križa in Vstajenja. Vsakoletno predstavo si ogleda približno 15 tisoč ljudi. (»Vida y Pasión de Dios Hombre en Tafi del Valle«)

Nadaljevali smo pot čez Infiernillo (3000 m n. m. v.), kjer se začne pustinja. Mimogrede smo si ogledali indijansko mesto Quilmes in prišli do Cafayate. To je lep turističen kraj, že v provinci Salta, z zelo prijetnim podnebjem in obdan z nešteti vinogradi.

Nadaljevali smo pot med zanimivimi geološkimi pojavi vseh barv in končno prišli v mesto Salta. Ogled po mestu in naprej je spremljal poklicni vodič indijanskega porekla, ki je govoril angleško in je bil dobro podkovan v zgodovini in zemljepis. Usmerili smo se na območje Pune v rudarsko mesto San Antonio de los Cobres. Sedaj je cesta tlakovana in speljana nekoliko nad rečno strugo. Ko smo se pred nekako 40 leti prvič peljali po Quebrada de Toro (prevod iz indijansčine: Blatna soteska) se je pot, niti ne cesta, vila po strugi, enkrat sem, enkrat tja. Tudi vlak se je moral seliti z enega brega hriba na drugega. Še sedaj smo lahko občudovali impozantne železne mostove čez široko rečno strugo. Če je medtem deževalo, si moral počakati, da so divje vode odtekle in je bila pot spet prosta.

Presenečenje nad Alfarcito. Pred nekaj leti je tu stala samo cerkva z dvema zvonikoma, pobarvana z močno rdečo barvo, na višini 2800 m n.m. v. Danes je tukaj celo naselje: mlad duhovnik, Sigfrido Moroder, po domače padre Chifri, ki je bil športnik in v šolskih letih tudi igralec rugbyja, je bil poslan kot dušni pastir v provinco Salto na župnijo Santa Rita v okraju Rosario de Lerma. Dobil je v roke skico, kjer so bile zaznamovane lokacije devetnajstih šol in petindvajsetih naselov in tja so ga poslali misijonariti, v ta visokogorski predel približno od 1500 do 4500 m n. m. v. On, kot športnik je vse te kraje prehodil, saj do ljudi drugače ni bilo mogoče priti. Peš in z nahrbtnikom. Videl je, kako so ostajali na teh postojankah le stari ljudje in majhni otroci v njihovi oskrbi. Drugi so odhajali v mesta za zaslužkom. Otroci so hodili ure daleč do šole, dokler v šolah niso dozidali pritklin za spalnice. Tako je učitelj postal tudi varuh in kuhar. Samo konec tedna so otroci hodili domov. Učitelji so bili zelo osamljeni in prepuščeni sami sebi.

Padre Chifri je občutil njihovo stisko in jim preskrbel vsakemu posebej radio, da so se lahko pogovarjali med seboj in z duhovnikom. Redno jih je tudi obiskoval!

Prav zaradi teh obiskov in maševanja po kapelicah, izgubljenih med hribi, si je zamislil da bi z jadralnim padalom (parapente) pridobil na času. Peljal bi se z avtom do določenega kraja, tam maševal. Nato naj bi z jadralnim padalom poletel do druge naselbine, spet maševal in učil in nato odplaval domov. Rečeno, storjeno. Naučil se je leteti in kmalu je izvajal svoj načrt. A ga je pri dvestotem letu doletela nesreča: veter je ponehal in pater Chifri je padel na zemljo in ostal hrom. Eno leto se je zdravil v bolnišnici in se nato vrnil v svoj ljubljani Alfarcito. Zdravniki so ga obsodili na voziček, toda on se ni vdal! Nekaj ur na dan je treniral na vse mogoče načine, da se je z berglami spet postavil na noge: vera in volja sta ga rešila. Zelo realno je opisal to obdobje v knjigi "Después del abismo"... Ni opustil ne maševanja, ne kateheze. Kamor je mogel priti s svojim kvadriciklom, katerega so mu pridedili in podarili prijatelji iz srednje šole, tja je šel! Po nesreči se ni predal malodušju. Ustanovil je srednjo šolo za visokogorsko mladiino, da ne bi zapuščala svojih rojstnih krajev. Gimnazija ima različne smeri: turizem, bio-visokogorsko zidarstvo, domača obrt (artesanías) in visokogorska živinoreja (lama, ovca, alpaka) in agronomija (papa andina).

Pri 46 letih, leta 2011, mu je odpovedalo srce. Po samo 12 letih delovanja je zapustil neizmerno bogastvo svojim ljubljenim faramom: blagovest evangelija in možnost relativnega

blagostanja v težkih okoliščinah. Pokopan je v cerkvi v Alfarcito. Preprosta kapela z grobom in Chifrijeva slika z ovcami! Misijonar z vonjem po ovcah! Duhovnik, ki je bil med nami je dejal: "Tukaj, na tem kraju, se da moliti!"

Nadaljevali smo pot. Na najvišji točki prelaza, skoraj 4000 m n. m. v., je Indijanka ponujala lokalne izdelke. Prodajala je sicer industrijska toda lepa volnena oblačila: Slovenci so ji polepšali dan s svojimi nakupi...

Visokogorsko rudarsko mesto San Antonio de los Cobres leži na višini in na pustinji. Hiške kot škatlice, brez ograje in brez drevja. V središču je šola, cerkev in elektrarna. Nekoliko nad mestom pa železniška postaja za vlak, ki pelje do 20 km oddaljenega mostu La Polvorilla.

Tuj smo se ločili. Slovenci so nadaljevali pot proti severu, k indijanski družini na tipično domačo kosilo: lamino meso, krompir, koruzo, kino in še kaj. In nato naprej, na ogled solin, Salinas grandes de Jujuy.

Nas je zanimal Viaducto la Polvorilla. Emblem province Salte!

Saj ne bi pisala o tem mostu, če ne bi bilo za nas Slovence posebno zanimivo.

Gradnjo te železnice iz mesta Salte preko Polvorilla in Paso de Sico v Čilu je vodil inž. Richard Mauri. Najbolj znani most na tej progi, po kateri je vozil znameniti Tren de las nubes, Ramal C-14, je bil že leta 1932 postavljen čez sotesko, po kateri zdaj teče slavna Ruta 40 na 4200 m n. m. v. Sedaj pride zanimivost: bil je izdelan v ladjedelnici CANTIERE NAVALE TRIESTINO DE MONFALCONE, po slovensko TRŽIČ! Torej, bil je narejen na naših tleh in zato ima nekaj našega. Postavili so most v neki podoben soteski blizu Trsta. In ko so videli, da odgovarja potrebam, so ga razstavili, zapakirali in po morju poslali do Buenos Airesa. Od tam pa na vlak Gral. Belgrano okoli 1800 km po železnici do Polvorilla, kjer so ga znova sestavili. Zanimivo je, da je zgrajen tako, da se dvigne štiri metre med enim hribom, izvede tudi ovinek in ima "peralte". Visok je 62 m, dolg 223 m in začeli so ga uporabljati leta 1939.

Vse kaže, da je izdelava tega mostu v Trstu povzročila veliko zanimanja, saj je veliko Primorcev prišlo delat na železnico v Salto in Jujuy. Nekaj se je tudi govorilo, da je tukaj delal Josip Broz.

Vlak sicer ne vozi vsak dan, a imeli smo srečo! Prav takrat, ko smo bili pod mostom je počasni pripeljal in videli smo, kako je peljal čez most visoko nad našimi glavami. Enkratno!

Pohiteli smo na sever za Trudovo skupino, toda nekje smo se zgrešili. Pričakali smo jih ob kavici v hotelu ob Južnem Povratniku - Trópico de Capricornio.

Peljali smo se skozi mesto Tilcara, kamor je leta in leta hodila iskat motive za svoje slike ak. slikarka Bara Remec, sestra moje mame. V krajih, kjer je stvarstvo tako barvito je našla svoj navdih in ga povezala z filozofijo staroselcev. Dobro jo je v filmu "Slikarka sinjih oči" upodobila TV Slovenija iz Maribora.

Slovo je bilo prisrčno, saj smo preživeli enkratno potovanje in druženje z ljudmi s širokim obzorjem in ljubeznivim srcem.

Kdaj bomo spet ponovili to lepo potovanje v tako prijetni družbi?

Hvala, TRUD!

Jožeka Debeljak Žakelj

Humahuaca

Polvorilla

KOLEDAR

18. maja ob 15.00

Redni pouk SSTRMB Slovenska hiša

19. maja Obletnica doma

v Slovenskem domu San Martín

24. maja Praznik Marije Pomagaj –

Mladinska maša v Slovenski hiši

25. maja Športni dan SDO-SFZ na Pristavi

Slovenska Pristava, Castelar

26. MAJA ob 10.00

Žegnanje v cerkvi Marije Pomagaj
Slovenska hiša

OSEBNE NOVICE

† SMRTI

v Ramos Mejii, g. Janko ŽAKELJ (74);

v San Justu ga. Filipina MARINČIČ

roj. BORŠTNAR;

v Bernalu č.g. Jure LANGUS (80).

Naj počivajo v miru!

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

SMEH

Smeh: izražanje zlasti veselja, sreče z izrazom na obrazu, navadno z raztegnjenimi ustnicami in glasovi. Tako smeh razloži slovar. Starinski pregovor uči, da je smeh pol zdravja. Psihologi pa trdijo, da je smeh edino zdravilo brez stranskih učinkov.

Francoski filozof Henri Bergson, ki je napisal znano knjigo o smehu, je pripovedoval, kako šala deluje na razne narode:

“Anglež se ji smeji trikrat: prvič iz vpljudnosti, drugič, ko mu jo razložijo in tretjič, ko jo razume. Nемеc se smeje dvakrat: prvič iz vpljudnosti, drugič, ko mu jo razložijo. Da bi jo kdaj razumel, o tem ni govora. Francoz se smeje enkrat, ker takoj vse razume.”

Vsako prvo nedeljo v maju praznujemo svetovni dan smeha. Dobro pa bi bilo, če bi se pošteno nasmejali večkrat na dan.

Preberite te pregovore in citate in se nasmejte!

• Težave so potrkale na vrata... vendar so zaslišale smeh in pobegnile! (Benjamin Franklin, ameriški pisatelj, izumitelj, znanstvenik in politik)

• Kdor se smehlja namesto da bi besnel, je vedno močnejši. (Japonski pregovor)

• Smejte se in svet se bo smejal z vami. Jokajte in jokali boste sami. (Ella Wheeler Wilcox, ameriška pesnica in pisateljica)

• Nasmeh je brezplačno sredstvo za izboljšanje videza. (Ljudski pregovor)

• Ah! Kako dobra komedija bi bil ta svet, če ne bi človek imel v njem svojo vlogo. (Denis Diderot, francoski pisatelj in filozof)

• Ne zaupajte človeku, ki se nikoli de smeje. (Henry de Montherlant, francoski pisatelj in dramatik)

• Naučiti se morate smejati. Da boste dosegli višji humor, najprej nehajte sebe jemati tako resno. (Hermann Hesse, nemški filozof in pisatelj)

• Če imate nasmeh na ustih, ga lahko še komu podarite. (Blaise Pascal, francoski matematik, fizik in filozof)

• Dan, ko se ne smejemo vsaj enkrat, je izgubljen dan. (Grški pregovor)

• Nasmeh nas nič ne stane, vendar čudežno deluje. Ne osiromaši tistega, ki ga poklanja in obogati tistega komur je namenjen. (Ljudski pregovor)

• Humor je rešilni pas za plavanje po reki življenja. (Wilhelm Raabe, nemški pisatelj)

• Vedno sem se čutil nepovratno pobraten s smehom: njegov zvok se mi je vedno zdel najbolj civilizirana glasba na svetu. (Peter Ustinov, britanski filmski igralec, pisatelj in dramatik)

Izbral Jože Jan

59. OBLETNICA

ob 60-letnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana

V NEDELJO, 19. MAJA 2019

„Vse boste dosegli, če boste ostali trdno povezani v skupnosti.“

- Škof dr. Gregorij Rožman ob blagoslovitvi Slovenske hiše v Buenos Airesu.

SPORED

8.45 - Zbiranje na dvorišču Zavoda

9.00 - Sveta maša

10.00 - Skupni zajtrk

11.00 - Kulturni program

12.30 - Družinsko kosilo

Prijave: Jože Skale (4764-4289)

Prosta zabava ob zvokih skupine "Die Freunde"

Vsi lepo vabljeni!

SLOVENSKI DOM SAN MARTÍN Ramón Carrillo 2362 - San Martín

S PODPORO URADA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU.

ESLOVENIA UNIDA ASOCIACION CIVIL

Personería Jurídica: Decreto N° 1933/62

CONVOCATORIA

En cumplimiento de las disposiciones legales y estatutarias se convoca a los señores asociados a la Asamblea General Ordinaria y Extraordinaria, que se realizará el día 8 de junio de 2019, a las 19 hs. en la sede de la calle Ramón L. Falcón 4158, Capital Federal, para tratar el siguiente:

ORDEN DEL DIA

- 1- Designación de dos asociados para refrendar, conjuntamente con el presidente y el secretario, el Acta de la Asamblea.
- 2 - Lectura del Acta de la Asamblea anterior.
- 3- Consideración de la Memoria, el Balance General, la Cuenta de Gastos y Recursos y el Informe de la Comisión Revisora de Cuentas, correspondientes al Ejercicio comenzado el 1º de Enero de 2018 y finalizado el 31 de Diciembre de 2018.
- 4- Aprobación de la cuota social, a partir del 1ro. de Enero de 2019.
- 5- Cesación de autoridades por vencimiento de mandatos y designación de nuevos integrantes del Consejo Directivo y Comisión Revisora de Cuentas.
- 6- Designación del Tribunal de Honor y Disciplinario.
- 7- Ratificación de la convocatoria a asamblea general ordinaria y extraordinaria de fecha 11/5/2018 y de lo resuelto en la misma.
- 8- Autorizaciones.

Transcurrida una hora después de la fijada en la Convocatoria, la Asamblea se realizará conforme al artículo 16º de los Estatutos Sociales, con el número de los socios presentes.

Al respecto se pone a disposición de los sres. asociados con suficiente antelación en la secretaría de la entidad y en el horario habitual la memoria, el inventario, el balance general, el estado de evolución del patrimonio neto, la cuenta de gastos y recursos, estado de origen y aplicación de fondos, anexos e informe de la Comisión Revisora de Cuentas y del Auditor correspondiente al ejercicio económico cerrado con fecha 31 de diciembre de 2018.

Mariana Poznic
SECRETARIA

Jorge Komar
PRESIDENTE

“Zato, ker nas ljubi, je brezno med nami in Bogom pokril: s trpljenjem polagal nosilne je stene za most za v oporo nebeške poti.“

Na Veliki petek, 19. aprila, je v Bogu zaspala naša draga mama, stara mama, prababica, sestra, teta

VLADIMIRA VITRIH BRULA

Zahvaljujemo se vsem, ki ste molili zanjo in jo spremljali ob bolezni, ki ste jo kropili in nas spremljali v tem težkem trenutku.

Posebno se zahvaljujemo g. Robertu Brestu in g. Franciju Cukjatiju za podelitev zakramentov med boleznijo ter molitve ob krsti in pri pogrebu. G. Pablu Carusso za molitve in podelitev zakramenta tik pred smrtjo ter misli in molitve ob krsti. Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

ŽALUJOČI:

sinovi: Vladi in Tone, Andreja in Jože,

Pavel in Andrea, Marcelo in Marta

brat: Miro in Betka z družino

svakinja: Ančka z družino

vnuki: Nancy in Franci, Claudio in Marcela, Aleks in Marjana, Edi, Dani in Cila, Jure, Fredi, Mati, Vero, Tati, Tomi, Martin, Katja in Magdalena
pravnuki: Vesna, Žan, Rudi, Matic, Ludmila, Viki, Peter, Tanja, Martina, Maks, Joaquín in Felicitas ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Adergas, Lož, Talčji Vrh

Svobodno Slovenijo podpirajo

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

briganti
PREMIUM LEATHER SHOES

GOLOMAX
SUPERMAYORISTA DE OFERTAS

CKC
LABORATORIOS CKC
ARGENTINA S.A.

CA
CONSULTORES
ASOCIADOS

OBLAK
ABERTURAS

SVOBODNO SLOVENIJO SOFINANCIRA URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU.

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini
Ustanovitelj Miloš Stare
Lastnik društvo Zedinjena Slovenija
Predsednik Jure Komar

Uredniški odbor
Mariana Poznič, Cecilija Urbančič, Lucijana Hribar,
Sonja Tomazin, Jože Jan, Jože Lenarčič, Miloš Mavrič,
Marko Vombergar in Tomaž Žužek.

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina
email svobodna.ba@gmail.com
www.svobodnaslovenija.com.ar